

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VI. Archiepiscopo Lundensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

CAPUT VI.

Archiepiscopo Lundensi.

Consultationi tuæ breviter respondemus, quod Monachus aliquem^b Ordinem in apostasia recipiens, quantumlibet suo fuerit reconciliatus Abbati, & receperit pœnitentiam, absque tamen dispensatione Romani Pontificis ministrare non potest in Ordine suscepto.

NOTÆ.

Lundensi.] in sexta collectione legitur Lugdunensi: sed ex quinta collectione Honorii III. ita restituo inscriptionem, & litteram. De Lundensi Ecclesia nonnulla notavi in c. 2. de consuet.

b Sacrum Ordinem.] Non verò si minorem, ut vulgò creditum est, cum præsens constitutio non sit amplianda contra expressa verba Honorii III. ut notarunt Theophilus Ryanaudus *dist. tract. de apostas. cap. 13.* Sanchez *lib. 8. summa, cap. 8. n. 26.* Suarez *de censur. disput. 31. sect. 6. num. 2.* Gibalinus *de clausura Regul. disput. 2. cap. 3. §. 4.* Agit item Honorius in præsentis de solis sacris Ordinibus susceptis in apostasia, non autem de susceptis antè: quare in illis ministrare poterit: & quia juxta textum in cap. cum illorum, de sent. excom. majora intelliguntur illis prohibita, quibus verita sunt minora, minusque est uti ordine, quam promoveri ad superiorem ordinem; idèd plures, quos adducit, & sequitur Sanchez *suprà, num. 22.* inferunt ex hoc Honorii decreto, cum qui aliquem sacrum ordinem durante apostasia suscepit, prohiberi ascendere ad Ordines superiores, nisi interveniat Papæ dispensatio: si autem nullum suscepit ordinem durante apostasia, poterit post reconciliationem, & postquam suæ Religioni restitutus est, ad quoscunque Ordines ascendere, nulla etiam interveniente dispensatione: docuerunt Theophilus, & Gibalinus *ubi supra*, quia illi tantum sunt prohibiti durante apostasia ad ordines promoveri, *cap. final. 50. distin.* nam decreta contraria Pauli IV. & Pii V. apostatas in perpetuum à à quovis gradu Ecclesiastico, & cujusvis ordinis executione excludentia, Emanuel Rodriguez *tom. 2. summa, cap. 6. num. 7.* negat fuisse recepta; præfertimque quod Paulus IV. etiam eos, qui ex Apostolica concessione è Monasteriis exiissent, eodem modo mulctabat, rescissum est à Pio IV. ut Onuphrius scribit in *addit. ad Platinam, in Pio IV.* Videndus Navarrus *consil. unic. de apostatis*, de vero sensu bullæ Pauli non parum anceps.

COMMENTARIUM.

In his duabus Decretalibus agit de tertia apostasiæ specie, videlicet à Religioso Ordine; & communiter ex eis talis deducitur assertio: *Monachi desertentes habitum, & professionem sunt retrahendi, & carceri mancipandi, ac aliis pœnis puniendi donec habitum reassumant.* Probant eam textus in cap. quidam Monachi 16. *quest. 1. c. propositum, c. eos qui 20. quest. 3.* Concil. Arelat. 2. *can. 25. ibi: Hi qui post sanctam Religionis professionem apostazant, & ad seculum redeunt, & postmodum pœnitentia remedia non requirunt, sine pœnitentia communionem penitus non accipiunt.* Aquisgran. 2. *can. 3. Tolet. 4. can. 54. Non aliter & hi, qui à parentibus*

deconsueverunt, aut sponte sua amisit parentibus ipsos Religioni devoverunt, & postea habitum seculararem sumpserunt, & iidem à sacerdote comprehensi ad cultum Religionis actâ prius pœnitentiæ revocentur. Quod si converti non possunt, veluti apostate, anathematis sententiæ subjiciantur. Triburien. *can. 26. Si quis Monachus pro lucro anima, vel animarum à suo Monasterio exire, & aliud proferat intrare, consentientibus Episcopo, & Abbatibus, & Fratribus consentimus, & concordamus, quia id fecisse multos Sanctos legimus. Si vero fugâ Regularis disciplina elapsus propositum sanctitatis calcaverit, omnimodis coercendus, & ab hominibus detestandus, atque omni honore est gravandus, ut saltem rubore verecundiæ confusus, & onere paupertatis afflictus redeat, quem reliquâ singularitatis professione inimicus tenebat. Si autem tam irreverens, & pertinax est, ut ad Monasterium redire, & propositum Monachi relinqueret observare, impleantur super eum constituta, quæ de ea scripta sunt in San. Canone Concilii Chalcedonens. Siricii Papa, & Leonis, quatenus retrusus ergastulo, de quo erui tantum posset pœnitentiæ igne purgatorio. Matifcon. 1. *can. 19.* Lugdun. 2. sub Pelagio *can. 3. anno 686.* Toletanum 6. *can. 5. Tolet. 10. & 6. ibi: Quisquis vel abluitione tonsuræ, vel secularis vestis assumptione detectus fuerit autisse transgressionem, & excommunicationem, censuram accipiat, & religioni semper adhareat.* Con. il. Vernense *can. 4. His, qui post evidentem professionem monasticam etiam habitum reliquerunt, vel qui suâ culpâ projiciuntur, nisi redire, & quod Deo sponderunt, implere consentiant, hoc credimus posse remedia subveniri, si in ergastulis incluserint tamdiu à conventu hominû se abstineant, & pietatis intuitu convenientibus macerentur operibus, donec sanitatè correctionis admittant.* Siricius Pontifex epistolâ ad Himerium Tarracon. Episc. de Monachis apostatis, & conjugium ineuntibus ait: *Ubi tantum facinus continua lamentatione desentes, purgatorio possint pœnitentiæ igne decoquere, ut eis vel ad mortem saltem solius misericordiæ intuitu, per communionis gratiam possit indulgentia subvenire.* Concil. Treverense sub Joanne ejusdem Urbis Archiepiscopo, *can. 7. Colonien. 4. can. 12. 3. & 4. Mogunt. 4. can. 78. De Monachis vagabundis, qui jugum excusserunt, & desertis Monasteriis, atque spretâ suorum Prælatorum obedientiâ in seculo versantur, jubemus ut bi diligenter inquirantur, & ad sua Monasteria revocentur, alias per censuram ecclesiasticam pœnas ad suas regulas, & sub Prælatorum suorum obedientiam revertendi curabimus.* Similia quoque sanxerunt suis legibus Imperatores *lib. 4. Basilic. tit. 1. c. 11. & tit. 9. cap. 4. ut refert Balsamon in nomocan. Phocii, tit. 9. cap. 32. alia Ant. August. in epit. tit. 31.* Illustrant ultra congestos à Barbosa in præsentis, Turrianus *lib. 1. de votis monasticis, colum. 1. Crespetius in summa, verbo Apostata à Religione, Auendanno lib. 2. de**

metu, cap. 10. n. 62. Cironius in notis ad 5. compil. in present. Gibalinus de clausur. regul. 2. part. cap. 3. per totum, Ricciulus lib. 7. de iure person. cap. 1. 2. & 3. Cirago de regimine regul. part. 3. dub. 29. Azor tom. 1. instit. lib. 12. cap. 17. quast. 6. Fagundez in secundo Eccles. praecept. cap. 5. num. 16. Sanchez lib. 6. in Decalog. cap. 8. num. 20. Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 10. num. 3. Theophil. Raynaudus tom. 17. tract. de apostasia à relig. ordm. per tot. Thomas Delbene part. 2. de officio Inquisit. dubis. 236. Lezana tom. 1. part. 1. cap. 16. num. 12. Murga tom. 2. disquisit. tract. .. disput. 1. dub. 6.

3. Impugnatur haec assertio.
Sed pro dubitanti ratione in praesentem assertionem ita argumentor. Apostatae ita sunt noxii, & nocivi Religioni, ut merito omnes Religiosi gaudere possint, quod in saeculo separati ab eorum consortio degant, ideoque nec requirendi, nec retrahendi sunt, siquidem bonum commune monasterii labefactant, & ideo praefendum est bono singulari apostatae, quod significavit sanctus Bonaventura in lib. quast. circa regul. sancti Francisci, quast. 14. ubi loquens de tali Religioso inquit: Si Deo per mittente talis seipsum eiecerit, gratia sunt agenda Deo, non quia ille peccavit, sed quia ovis suus à pestifera contagione liberavit: minam abscondantur qui vos conturbant, scilicet puritatem vestram, pacem, & sanam. Ergo minus rectè in praesenti docetur, cogendos esse apostatas à Religione redire ad Monasterium, habitumque reassumere. Augeretur haec dubitanti ratio eo, nam si iure communi possent Praelati regulares Monachos apostatas retrahere, & carcerari mancipare, frustra id concederetur specialibus privilegiis quibusdam Religionibus, argumento legis unice, Cod. de thesaur. lib. 10. Sed facultatem excommunicandi, & carcerandi apostatas legimus concessam Fratrib. Minoribus ab Innocentio VIII. his verbis: Generalis, & Provincialis minister, & custodes, & ceteri Fratres Ordinis Minorum possunt apostatas, & insolentes d. Ordinis excommunicare, ligare, & capere, etiam carceri mancipare, invocato, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Quod privilegium, & aliud simile Clementis IV. referunt Castarrubios in compend. privileg. Mendic. num. 4. Rodriguez tom. 1. 99. regul. quast. 3. art. 6. & simile privilegium concessum Fratrib. Carmelit. refert Choppinus lib. 2. monast. titul. 1. num. 38. igitur quia iure communi non licet Praelatis Religionum apostatas carceri mancipare.

4. De apostasia à Religione.
Qua dubitanti ratione non obstante vera est praesens assertio, pro cuius expositione, omissis quae de Monachis fugitivis adduxi in cap. final. de regul. sciendum est, quod licet rideant hi, quibus omnia sacra ludibrio sunt, apostatas dici Monachos, qui Monasterium deseruerunt, verius tamen est, quod exemplo eorum qui discedunt à fide Catholica, etiam desertores religiosi militiae rectè apostatae dicuntur. Concil. Tollet. 4. can. 54. ibi: De his qui ex Monachis, pravariatores laici facti sunt, quod si admoniti non revertantur, ut verè apostata coram Ecclesia anathematis sententia condemnentur. Arelat. 2. can. 25. Hi, qui post sanctam Religionis professionem apostatant & ad saeculum redeunt. Goffridus Vindoc. lib. 2. epist. 4. De Clericis quidem dicimus, qui & religionis habitum abiecerunt, & in ipsa apostasia diu morantes, illicitis se contagionibus commiscuerunt. Notavit Bosquetus ad Innoc. III. lib. 2. epist. 94. Apostasia haec committitur per defectionem à statu Religioso per substantia vota inito: quae tamen defectio sufficiens sit, non con-

stat apud Doctores, ut videre est ex traditis à Ricciulo d. lib. 7. cap. 1. & 2. Gibalino dict. cap. 3. §. 2. Theophilo dict. tract. de apost. ex quorum veteri doctrina sequentes casus sunt distinguendi. Primus est, cum quis manens in Religione, & cum ipso habitu proponit, & profert se amplius nolle manere in Religione, adhuc enim apostata non est, ut docet Nauarr. ad hunc titul. consil. unio. num. 4. Exigitur enim, ut recessus fiat non proposito tantum, & voluntate, sed etiam de facto à Religionis sepris: quo nomine intelligitur totus ambitus domus religiosae, etiam horti, ut docent Lessius lib. 1. de iustit. cap. 41. num. 109. Fagundez in 2. praecept. lib. 8. cap. 5. num. 1. Secundus casus est, cum quis egressus est à sepris Monasterii, retento tamen habitu. Et negarunt tantum recessum illum sufficere ad apostasiam, Nauarr. ad hunc titul. consil. 10. Calderin. consil. 1. de apostatis, Grafis p. 1. decis. lib. 3. cap. 26. n. 10. et si parum sibi constans cap. 27. nu. 7. & alii relati à Ricciulo d. cap. 1. sed nonnulli asseruerunt, similem recessum etiam cum abiectione habitus non sufficere, nisi fiat animo nunquam redeundi ad Monasterium: ita Ricciulus supra, Cajetanus in summa, verbo Apostasia. Et certè qui retento habitu religioso fugit ad saeculum animo ibi haerendi, propriè, & simpliciter est apostata, ut pluribus relatis docent Suarez d. lib. 3. cap. 1. num. 13. & d. t. 5. à nu. 25. Tamburinus de iure Abbatum tom. 3. disput. 8. quast. 1. num. 12. Sanchez d. lib. 6. c. 8. num. 4. Azor p. 1. instit. lib. 12. cap. 17. q. 6. Valentia 2. 2. disp. 1. q. 12. p. 1. Theophilus Raynaud. tom. 18. fol. 170. quia nihil refert ad declinandam apostasiae labem, quod habitum quis retineat exterius, si reverà jugum animo excutiat eo perfecto modo, qui est apostasiae intrinsecus. Accedit & illa ratio, quia sicut habitus non facit Monachum, cap. porrectum, cap. ex parte de regul. c. consilium, qui Clerici vel vovent. ita habitus conservatio non facit, ut quis censeatur intra religionem esse. Nec interest, quod animum habeat redeundi, si per moram notabilem divagatio extra septa Monasterii fiat, ut docuit Tamburin. d. quast. 1. num. 1. nam retrocessio à statu Religioso per aliquod tempus notabile, est vera defectio ab illo statu, alioquin Religiosus, qui militiae nomen daret, reversurus ad Monasterium post aliquot annos, non esset apostata; quod nemo affirmavit, ut considerant Theophilus supra, cap. 1. Gibalinus dict. cap. 3. qui admittit hac sententia differentiam assignant inter apostasiam Monachi, & fugam, quam & nos agnovimus in cap. final. de regul. Manet ergo, apostasiam à religioso ordine, de qua in praesenti agimus, consistere in excussione jugi religiosi perpetua, aut aliquatenus notabiliter diuturna. Unde inferitur, transeuntem ad Religionem etiam laxiorem, non esse apostatam, ut probat Ricciulus dict. lib. 8. cap. 4. per totum: nec etiam eum qui desert habitum, sed opertum vestibus aliis, ut contra Ricciulum probat Theophilus d. cap. 1. Gibalinus d. c. 3. §. 2. consecr. 1. Similiter Religiosus ad triremes damnatus, si fugiat non animo vagandi, sed ut Pontificem, aliumve superiorem adeat, & quandam rationem ineat liberandi se à tam gravi supplicio, non creditur apostata, ut aliis relatis resolvit Gibalin. d. cap. 3. §. 2. consecr. 5.

Deinde sciendum est, peccatum hoc apostasiae à religioso statu adeo terribile, & horrendum esse, ut vis haerese excepta, aliud majus sit: praeterquam enim quod fordet labe sacrilegii, & conculationis primae fidei Christo datae iacundo statum

5. De gravitate huius apostasiae.

tum Religiosum, variorum etiam peccatorum colu-
lium secum continet, ut fuscè, & per partes pro-
bat Theophilus *d. tract. de apostasia, c. 7. 8. & 9.*
undè D. Augustinus *epist. 137.* testatur se, sicut ne-
minem in Ecclesia agnovit virtutibus micantiorum
iis, qui in Monasteriis degerent piè, & ex præscrip-
to legum sacrarum vitam exigerent; ita neminem
reperiisse vitiosorem iis, qui è Monasteriis defec-
cissent, & ad sæculum, cui calces illiserant, rever-
tissent. Verè ac sapienter sanctus Anselmus *lib. 3. epist. 13.* ad quendam in suo instituto labentem
Monachum dixit: *Nihil salubrius potuisti incipe-
re, nihil periculosius potes relinquere.* Et Petrus
Blenfensis *epist. 3.* ait: *Quid est claustralem redire ad
sæculum, nisi habitatorem cæli cadere in infernum?*
Plura de huius peccati atrocitate, & infamibus
confectariis concesserunt Turrianus *lib. 1. de vo-
ris monast.* Theophilus *d. rom. 17. tract. de apostasia,
cap. 8. & 9.* Undè cognoscitur, quàm impu-
denter horrida illa verba aëri infestando suffici-
entia protulerit Vvicleffus, ut refertur in Con-
cilio Constantiensi *sess. 8. art. 35.* *Ingredientes Reli-
gionem, aut aliquem ordinem, eo ipso inhabiles sunt
ad servandum divina præcepta, & per consequens
ad perveniendum ad regna cælorum, nisi apostave-
rint ab eisdem.* Et similiter Marcus Antonius de
Dominis religiosus apostata, & fidei desertor eò
dementia prolapsus est, ut ex instituto probare
contenderit in *lib. 1. de Republic. Eccles. cap. 12. num.
44.* apostatam à religioso ordine nullà pœnà di-
gnum esse.

6.
De pœ-
nis apo-
stata-
rum.

Deindè ut ad pœnas apostatarum pervenia-
mus, sciendum est quod jure civili attentò, ut
cavetur *d. lib. 4. Basilic.* Monachus, qui monaste-
rium reliquit, & ad sæcularem vitam transit, mi-
litià, & honore, atque omnibus, quæ possidet,
nudatus, ab Episcopo loci & Provinciæ Præside
in Monasterium traditur, ad quod etiam pertine-
bunt bona, quæ ipsum habere contigerit: quod
si secundò Monasterium reliquerit, Provinciæ
Præses ipsum retinet inter apparitores suos; & eor-
um titulo *cap. 4.* sancitur, quod servus factus
Monachus si deinde dimisso Monasterio ad sæcu-
lum redierit, propriæ, & antiquæ conditioni, ac
fortunæ tradatur. Et *cap. 19.* statuitur, ut filiifam-
ilias Monachi, qui aliàs exheredari non pote-
rant, sed ex testamento, & ab intestato succedere
parentibus poterant, si ad sæculum redierint, om-
nia eorum jura ad Ecclesiam, & Monasterium
pertineant. Refert Balsamon in *Nomocan. Phocii.
vini. 9. cap. 12.* Jure verò Canonico inspecto licet
durante apostasia excommunicandi sint apostatæ,
ut ad Monasterium redeant, ex variis Canonibus
suprà adductis, & interim irregulares sint, *cap.
final. 50. dist.* atque si ad sacros Ordines accedant,
suspensionem incurrant, ex præsentis textu; ta-
men purgatà apostasià per pœnitentiam, & recon-
ciliationem nullà pœnà afficiuntur: & licet non-
nulli excommunicationem latæ sententiæ aposta-
tis constitutam esse contendant, ut Azor *p. 1. instit.
lib. 12. cap. 17. quest. 6.* Rebuffus in *praxi, verbo
Apostata, num. 2.* contrarium tamen verius do-
cuerunt Suarez *de censur. disput. 31. sect. 6. num. 1.*
Sanchez *d. lib. 6. summa, cap. 8. num. 20.* Gibali-
nus *d. cap. 3. §. 4. num. 30.* Theophilus *d. tract. de
apostasia, cap. 13.* nam in *d. cap. 2. ne Clerici vel
Monach. lib. 6.* non agitur de apostasia, sed de te-
meraria habitus dimissione facta ad liberè evagan-
dum, etiam absque apostasia: & excommunicatio

statuta in variis canonibus suprà relatis, & in
Concilio Andegavensi, seu Turonensi celebrato
sub Nicolao II Anno 160. Præside Stephano
Cardinali A. S. L. *can. 10.* ibi: *Quicumque mona-
stica Religionis desertor inventus fuerit, à Regno
Dei, & à Christianorum consortio sicut apostata ex-
cludatur, & alienus existat donec respiciens dig-
nè pœniteat.* Ea, inquam, excommunicatio est
sententiæ ferendæ, ut per eam cogantur aposta-
tæ redire ad Religionem; sed dum reverti fuerint,
pristinæ communioni restituantur. Alii etiam vol-
unt, apostatas ipso facto juris infamia notari;
ex *cap. alieni 2. q. 7.* sed ibi de omni apostasia agi-
tur, etiam quæ est à fide, nec inuritur pœna in-
famie ante sententiam judicis. Verùm tamen est,
apostatam infamià facti notari, ut docuit Petrus
Blenfensis *epist. 86.* ibi: *Enorme dispedium tue o-
pinionis aquanimiter tolerare non possunt; factus
enim es fabula in Clero, & in plebe ludibrium: pru-
rientium deservit in te linguarum procacitas, & qui
te comedunt non dormiunt: si te laveris nitro, &
multiplicaveris tibi herbam borith, non auferetur à
te macula pravariationis tue: verum tamen non re-
putas injuriam damnum fame* Deinde Rebuffus in
*praxi, tit. de dispens. cum regular. Oldradus consil.
184.* docent apostatas etiam respicientes perpetuò
inhabiles manere ad beneficia, & dignitates
Ecclesiasticas, moti auctoritate textus in *Clemen-
2. de vita & honest. Cleric.* Sed licet ea pœnà à Cle-
mente in eo textu non satis expressè statuat, ta-
men rationi valde consentaneum est, ut hujusmodi
desertores, et si respuerint, à beneficiis, & digni-
tatis Ecclesiasticis arceantur, ut egregiè expres-
sit Sanctus Augustin. *epist. 73. ad Aurelium,* rela-
tus à Gratiano in *cap. legi 16. quest. 1.* & in Con-
cilio Ravennat. *rubric. 22.* decernitur Apostata-
rum à Religiosis ordinibus inhabilitas ad digni-
tates quascunque Ecclesiasticas, & beneficia. Tan-
dem alii ex eo, quod Concil. Trident. *sess. 25. de Re-
gul. cap. 29.* statuatur eos, qui intendentes professio-
nem suam nullam esse, recedunt à Religione di-
misso habitu, puniendos esse ut apostatas, & nullo
Religionis suæ privilegio potiri debere; inferunt
nullum à Religione apostatam gaudere Religio-
nis suæ privilegiis: sed non rectè id deducunt ex
eo textu, siquidem in pœnalibus nulla extensio fit,
imò etiam durante apostasia desertor fruatur privi-
legiis Religiosi, quia per apostasiam non desinit
esse Religiosus: & ita privilegio fori gaudere; nec
à Judice sæculari puniri posse, post longam dispu-
tationem docuit Auendanno *de metu lib. 2. cap. 10.
num. 70.* illis tamen apostatis à Religioso statu pec-
culiari pœnæ ex indultis, & privilegiis Apostoli-
cis religionibus concessis injunguntur, ut refert
Rodriguez *tom. 1. q. 9. regul. qu. 30. art. 6.* & si illi
matrimonium contraxerint, puniuntur per In-
quisitores hæreticæ pravitatis. Ob solam autem
apostasiam eorum jurisdictioni non subiant, ut
resolvunt Bordonus *tom. 1. sacri Tribun. cap. 9. sect.
2. num. 27.* Salelles *tom. 1. de mater. Tribun. lib. 1.
cap. 12. regul. 108.*

His suppositis ratio præsentis assertionis, qua-
re videlicet Prælati possint Monachos apostatas
retrahere, & carceri mancipare donec habitum
reassumant, provenit ex eo, quia quilibet potest
propria auctoritate rem suam, ubicunque illam re-
pererit, vindicare, *l. si quis vi 17. §. differentia, ff.
de acquir. possess. & servum fugitivum dominus
capere poterit ubicunque fuerit repertus, l. 1. §.
per servum, ff. eod. vini.* quod etiam docetur de
ancilla

7.
Trahi-
tur a-
nto de-
dent.

